

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na doručilo pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.40
Pol leta . . . . . „ 2.20
Četrt leta . . . . . „ 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristo-
no vrato:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ „ 2 „
6 „ „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v namski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Via Ascoli 8, I., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Beseda 29. aprila.

Vojak, ki je vaju rožljanju orožja, ki v vojsknem času ne pozna miru ni čez dan ni ponoči, ki za vsako bukvo sluti sovražnika in oprezno koraka po poti, katero sovražna moč dela nevarno, globoko vzdahne, ko pride po končani bitvi domov; čuti se prerojenega in presajenega v nov svet, ko se sprehaja po domačem vrtu in travniku brez puške na ramenu, brez straže ob zidu, brez strahu, da pred njem bomba razpoči ali da tromba zapoje, ki bi ga klicala v boj. Tako je tudi nam goriškim Slovincem, ki se moramo preganjati, pripraviti in tepsti vsak dan z našimi narodnimi in političnimi nasprotniki za vsako najmanjšo pravico, katere nam ne privoščijo, ako si je ne priborimo s krvavimi žulji, — tako je tudi nam, ko moremo za trenotek pozabiti potrebni, vsiljeni nam boj in se moremo povrniti z našimi mislimi in željami k resnično človeškemu, podučnemu in blaživemu društvenemu življenju. Taka prilika se nam ponudi privedno nedeljo, ko napravi goriška čitalnica veliko besedo, pri kateri bodo delovale raznovrstne moči. Politični boj bo pri tem miroval; Slovinci se združijo k zabavni, podučni besedi; združijo se okoli svojega ognjišča, goriške narodne čitalnice, ki čez 20 let zbira v sebi cvet goriškega slovenstva k dostojnemu društvenemu gibanju. Slovincem se pridružijo pošteni meščani druge narodnosti, ki spoštujejo omiko in delo za omiko, kjerkoli je, ki s tem spričujejo plemenito srce, podlago in izraz resnične omike.

Z zabavo in podukom za navzoče združena bo skrb za nenavzoče ude naših družin, za otroke, ki so začeli še le govoriti, ki pa že zdaj potrebujejo pravega vodila, da ostanejo otroci svojih staršev, da se ne izneverijo svoji krvi, da ne postanejo narodni odpadniki, ki kazijo in grdiijo človeško družbo. Otroke dobro odgojevati je najtežavnejša, pa tudi najvažnejša skrb vsake družine; v ta namen ni noben trošek prevelik, nobena skrb odveč; tej nalogi se oče in mati rada podvržeta in ni jima hujega udarca od onega, če morata vsled težav za vsakdanji kruh zanemarjati odgojo svoje dece. Takim otrokom, katere morajo stariši izročevati tujim rokam, napravljajo v Gorici nov zavod, otroški vrt. Temu vrtu je namenjen ves čisti dohodek veselice, katero naznaujamo. Da bi bila udeležitev obilna, je program jako raznovrsten. Čitalnični pevci in pevkinje nastopijo pomnoženi z nekaterimi pevci z dežele; učiteljske kandidatnje bodo pele dve pesmi; gospa Podgornik-Tolomei bo igrala

na glasovir dva kosa; gospodična A. M. bo deklamovala „Prolog“, nježno pesmico, katero je zložil naš pesnik g. S. Gregorčič nalašč za to priložnost, katero podajemo gg. čitateljem spodej v listku; štiri spretno moči bodo predstavljale Vilharjevo „Igro Piké“; vse je lepo osnovano, kakor se spodobi. Takim pripravam primerna naj bo tudi udeležitev. Gg. čitalnični udje, udje podpornega društva, rojaki iz mesta in z dežele, odlični veterani, ki bodo tisti dan imeli občni zbor, naj pridejo v velikem številu k besedi, sebi in drugim v duševno, otroškim vrtom pa v gmetno korist.

Goriškim veteranom!

Obračamo se zopet do goriških veteranov brez razločka narodnosti in jih opominjamo, da prihodnji občni zbor v nedeljo 29. t. m. bo neizmerno važnosti, ker v njem se bo volil nov odbor, ki iz svoje srede izvoli potem predsednika. Društveniki naj natanko presodijo, komu skažejo svoje zaupanje: v njih rokah bo tisti dan blagor in gorje veteranstva, čast in rast, morebiti pa tudi propad domoljubnega društva.

Dosedanji predsednik, g. vitez Catinelli, se je skazal po svojem triletnem delovanju moža, ki pozna društvene koristi, kateremu je blagor društva na srcu, kateri zna tudi delovati društvu v prid. Ni ga torej povoda, da bi veterani odstopili od tega moža, ampak čast društva zahteva, da se kat en mož zberejo okoli njega in okoli kandidatov, ki imajo njegovo zaupanje. Ako volite Catinellija za vašega predsednika, veste, koga ste volili; ako volite koga drugega, se prav lahko zgodi, da kupite mačko v zaklji.

Nasprotniki Catinellijevi ponujajo predsedništvo mlademu možu, knezu Hohenlohu. Kdo jim je dal oblast, da prvo mesto v tem društvu denejo na ponudbo, kakor Bizjaki svoje maroke (ribe) o petkih? Predsedništvo je v rokah društvenikov, ki ga dajo po svojem odboru, komur bodo hoteli. Nikdo nima pravice, prositi moža, naj prevzame predsedništvo, dokler se ne vé, koga nameravajo veterani voliti. Veterani pa niso izrekli še svoje volje. — Komaj je bila dotična deputacija pri knezu Hohenlohe, že se je pisalo v „Triester-Zeitung“, da cela dežela se raduje odgovora knezovega. Kdo je bil tisti, ki se je radoval? Živ pes ni črhnil o tej stvari rizin mož, ki Catinellija ne morejo trpeti. — Kdo pa je ta knez Hohenlohe, kake zasluge, kake spretnosti ima? Ali bo znal, ali bo mogel voditi društvo? Knez je odgovoril de-

putaciji, da ga pogosto ne bo doma, in Catinellijevi nasprotniki sami priznavajo, da knez no bo mogel voditi društva osebno, a tolažijo se s tem, da bodo drugi kneza namestovali, in da je že to veliko, da ima društvo knezevo ime. Kdo so tisti drugi, kneževi namestniki? naj se pokažejo, da jih vidimo; do zdaj se niso oglasili. Zdi se, da možje, ki bi radi v društvu zvonec nosili, nimajo poguma, da bi to javno izrekli, ampak iščejo figovo pero kneževoga imena, za katerim bi se skrivali. Ako bi knez vedel, kaj se ž njim namerava, bi drugače odgovoril, kadar bi ga kdo prašal, ali mu je predsedništvo všeč. Resnično jo torej, da če veterani volijo Catinellija, vejo, koga so volili; če pa volijo Hohenloha, ne vejo, kdo jih bo vodil, ker nihče ne vé, kdo bo predsednikov namestnik. Kdor torej hropeni po namestništvu, naj se tudi javno oglašajo kot kandidat za namestništvo, da bodo veterani vedeli, ali jim kaže voliti namestnika novemu predsedniku, ali pa jim je bolje ostati pri starem predsedniku, ki ne potrebuje namestnika. To uiso naše izmišljije, to so izjave in javne besede Catinellijevih nasprotnikov, da knez, katerega osebe se nikakor ne dotikamo, ker ga ne poznamo, ne bo vodil društva osebno, ampak večinoma po namestniku, ki je še vsem neznan, ki je torej mačka v zaklji.

Vitez Catinelli ima zaupanje na cesarskem dvoru; nadvojvoda Albrecht sam, ki je pokrovitelj veteranskemu društvu goriškemu, ga želi imeti za predsednika. Veteranom je želja svojega pokrovitelja povelje. Ne poslušajte nasprotnih glasov, ki črnijo Catinellija, kakor da bi bil bolj naklonjen Furlanom, kakor Slovincem. Sami veste, da vse enako ljubi. Kako bodo pa oni ljubili, ki se nam še ne imenujejo? Še poznamo jih ne, toliko manj moremo biti prepričani o njih sposobnosti za vodstvo, katero si hočejo prisvojiti. Ako ljubijo veteranstvo, naj ohranijo mir, naj ne širijo razpora v društvu, naj ne rujejo proti predsedniku, ki je dobil najviše priznanje od presvetlega cesarja preteklo jesen.

Radi priznavamo, da Catinellijevi nasprotniki imajo dobre namene z društvom; ali prav zavoljo tega naj ne delajo veselja ljudem, ki so nasprotniki veteranom in še komu drugemu. Ti ljudje se pa silno veselijo sedanjega razpora. Catinellijevi nasprotniki imamo za lojalne može, zato jih prosimo, naj preje-njajo od svoje opozicije in naj delajo na to, da bo vitez Catinelli enoglasno voljen z vsemi svojimi kandidati. Ta bo največja slava, katero more Catinellijeva opozicija sama sebi napraviti. Pri občnem zboru

LISTEK.

PROLOG.

Zložil Simon Gregorčič

Saj vendar spet si tū, pomlād,
Čas rādosti, čas sladkih nād,
Budiš nam spev, rodiš nam cvet,
Oživljaš srca nam in svet!
Tvoj jasni žar, tvoj glasni spev
Povsod budi odsev, odmev!
A ni pomlād le cvetja čas,
Pomlād je-prizadētja čas:
Na cvet brenčē čebelice
Iskat medū si v celice,
In kot iz panjev roj čebēl
Ljudjē se vsipljejo iz sēl.
Na polje pridno spē ratār,
Na vrte umni spē vrtnār,
Tam trudita se polna nād,
Da znoj rodil bo cvet in sad.
Nebō ti dāj svoj blagodār,
Ratār ti skrbni in vrtnār! —
Nam tudi bliža se pomlād,
Na rādost vabi nas in — rād.*
A rad poprej, rādost poznēj,
Ta red naj svēt nam bo vselēj!

* rād - dele.

Le rādostno zdaj rādimo,
In vrtec nov si zgradimo
Oj vrtec, ki zavetje bo,
Ki branil nežno cvetje bo,
Da slana ne popāri ga,
Da dih kužljiv ne skvār ga.
Vrt polen naših bo cvetē:
Nedolžnih dečkov in dečlic.
Na vrtu, skerbno strāženi,
V detinski dōbi blažni
Naj srečo čisto vživaj,
Si duh, telō razvivaj
Da ko vzrastō, da ko cvzetō,
Njih cvet nam rādostsladka bo! —

Tak vrt mi zdaj ogrādimo
Vanj cvetke naše vsālamo,
A vsādko nas naj bovrtnār,
Da srečno vsepeje svea stvar!

BELINJSKA OPATIJA.

Spisal Š. Rutar.

(Kone.)

Ali komaj se je bil samostan na ta način rešil
jednega zagovornika, začelga je nadlegovati drugi.
Samostan Sv. Ivana je ležal namreč na posestvu de-

vinskih gospodov. Ti so si tore prisvajali odvetništvo tega samostana. Že ob času pridruženja Sv. Ivana k Belinji tožil je patrijarh Ulrik I., da je bil Sv. Ivan padel v „posvetno sužnost“. S tem je hotel patrijarh pokazati na odvisnost tega samostana od Devincev. Ta odvisnost je trajala tudi v naslednjih stotletjih. Devinci so se malo zmenili za to, da je bil Sv. Ivan Belinji pridružen in da so oglejski patrijarhi zaporedoma to pridruženje potrjevali. Z izgovorom, da zaslužujejo odškodnino za svoje odvetništvo, jemali so počasij svetoivanskemu samostanu jedno posestvo za drugim.

Soper tako ravnanje protestoval je opat Wecelo slovesno 7. februarja 1246. Najbolj se je pritoževal čez Devince, ker so si bili po krivici prisvojili odvetništvo Sv. Ivana. Ali za vse to se je malo zmenil devinski grof Rudolf I. Po svoji navadi ropal je nadalje in strašil kupce po vseh cestah. Ko mu je patrijarh poslal svarilo, odgovoril je njegovim poslanecem se zasmehom. Nazadnje je celo patrijarhovega nečaka ujel in zaprl. Tedaj pa se vzdigne patrijarh Gregor iz Montelonga in pride z močno vojsko pod Devin. Rudolf se ga prestraši in prosi patrijarha za odpuščenje ter se podvrže v vsem njegovim poveljijm; (8. marca 1257). Tako je tudi belinjskemu samostanu odleglo, ali le za malo časa.

Ko umre l. 1288 opat Bonifacij, posedne na jedenkrat grof Hugo II. vse imetje svetoivanskega samostana, češ da ima on pravico prisvojiti si izpraž;

29. aprila naj bo bojni klic vseh zavednih veteranov: Catinelli in njegovi kandidati! Catinelli je vojak, ki z ostro, vojaško besedo stvari rešuje; njemu gre predsedništvo. Veterani, na svidanje! Pri Filipih se vidimo!

Ragosa.

V Vidmu se je vršila od 19. do 21. t. m. sodnijska obravnava proti Donatu Ragosi, rojenemu v Bujah v Istri, 26 let staremu lekarju, tovaršu znanega Oberdanka, ki je bil v Trstu obešen, zavoljo zarote proti življenju našega cesarja.

Ragosa je bil vojak, kakor Oberdank, in je ubežal leta 1878., ko je bila vojska v Bosni, z mnogimi drugimi tovarši v Italijo. Tam so napravljali bombe proti avstrijskemu cesarju in avstrijskim podložnikom. Prva bomba je bila vržena 2. avgusta m. l. v Trstu med veterane, ko je bil nadvojvoda Karol Ludvik odprl tržaško razstavo, druge so bili zasatili 16. avgusta na nekem parobrodu, predno so prišle na suho: tretje sta hotela nesti v Trst Oberdank in Ragosa meseca septembra, ko je bil presvetil cesar v tem mestu.

Po tem, kar je sodnijska preiskava spravila na dan, sta bila Oberdank in Ragosa že v Rimu vkup in sta se že tam zmenila glede svojega potovanja in namena, ki sta ga hotela doseči. Oberdank je priznal zaroto proti presvetlemu cesarju; Ragosa je pa rekel, da sta hotela le demonstracije napraviti v Trstu in ljudstvo razburiti proti avstrijski vladi. V Vidmu sta se dobila ta dva malopridna človeka, kakor sta se bila v Rimu pogovorila, in sta prašala pri svojih političnih prijateljih v neki kavarni, ali bi se dobil na meji kak patrijot, ki bi jih peljal skrivši čez avstrijsko mejo. Imenovali so jima nekega Giordani-ja, lekarja v vasi Buttrio, ki je tik avstrijske meje. Zarotnika najmeta v Vidmu voznika Sabbadini-ja, ki jih pelje z izposojenim konjem in vozom proti Avstriji. Pred vasjo Buttrio pošljeta voznika naprej, naj ju oglasi pri Giordaniju in naj ga poprosi za kakega vodnika čez mejo. Giordani jima je stevoval, naj ostane tisto noč pri njem, da jih popelje drugo jutro naprej. Torej prenočita v lekarni tega moža, ki jima dobi drugo jutro nekega Tavagnacca, da jih je peljal čez avstrijsko mejo med Manzanom in Viscom. Kako se je naprej godilo je našim čitateljem znano. Oberdank je bil ujet, Ragosa je prišel pa v Trst. Ko je zvedel Oberdankovo osodo, je zbežal iz Trsta po morji v Ancono, potem v Rim in Florenco. Predno je prišel v zadnje mesto je bil ujet na postaji v Prato, ker tam so tujega potnika neki mladenčič s preveliko slovesnostjo sprejeli, kar je policiji oči odprlo.

Pred preiskovalnim sodnikom v Vidmu je Ragosa vse tajil, da ne pozna ni Oberdanka, ni Giordani-ja, ni Sabbadini-ja, ni Tavagnacca, da ni bil v Trstu, da se ni zarotil proti avstrijskemu cesarju, z eno besedo vse. Pri glavni obravnavi je pa vse to priznal, kar smo zapisali, razun zarote proti življenju cesarjevemu. Rekel je, da je prej zavoljo tega vse tajil, da bi ne škodoval svojemu tovaršu Oberdanku. Ko je zvedel, da je Oberdank obsojen, je povedal po pravici, kar se mu je zdelo. Zanimivo je to, da Oberdank je prav tako vse tajil, kar zadeva Ragoso,

njena posestva. Soper to se pritoži in protestuje novi opat Paganò. Ali bilo je vse zastoj. Zato se obrne opat do rimskega papeža Nikolaja IV. in ta ukaže beneškemu škofu Kverinu (12. aprila 1289), naj stvar preišče in opatu pravico naredi. (Pichler, Duino, pg. 150). Ne ve se, kako je Kverini stvar razsodil. Ali lahko si mislimo, da je moral Devincem nekaj svetoivanskega posestva dovoliti, da so samostan v miru pustili.

Ali tudi ta mir ni bil trajen, ker grof Rudolf II. prilastil si je bil tudi odvetništvo belinjske vasi Pieris, po nemški Stayndorf. (Czörnig je naredil str. 641 iz tega dve vasi Padritz in Steindorf!). Ko je pa l. 1314 smrtno zbolel in 5. januarja svoj testament naredil, zapovedal je svojima dedičema, naj povrmeta belinjskemu opatu Matiji, kar mu je bil on po krivici odvzel. (Pichler, o. c. pg. 167).

Pa vendar Devinci tudi pozneje še niso mirovali, dokler je imel Sv. Ivan še kako posestvo. Tako so se prilastili jedno posestvo za drugim. Nazadnje ni Belinji od vseh svetoivanskih posestev drugo ostalo, nego dohodki letnega sajma pri Sv. Ivanu. Ti dohodki so pozneje prešli v roke oglejskega stolnega kapitula in od tega jih je dobila državna denarnica avstrijska.

Med tem se je število menihov v Belinji vedno bolj krčilo, morda zaradi nezdravega bivanja sredi množčnega se močvirja. Samostan ni mogel več vseh svojih dolžnosti izpolnovati in sebi podložne cerkve oskrbovati. Verniki pa so od njega zahtevali, da zadosti njih dušnim potrebam. Zato je moral belinjski opat postaviti v Sv. Ivanu stalnega duhovnika kot svojega vikarja. Tako pošlje opat Matija l. 1321 k Sv. Ivanu Janeza iz Chevije. Pozneje je bil svetoivanski vikarij Floriamond iz Černjela, nekdanj dominikanec v Čedadu, in l. 1445 nek Ulrik. (Pichler o. c. pg. 52).

Ravno tako je moral belinjski opat tudi v Fiu-

celu posebnega duhovnika postaviti. V prejšnjih časih so oskrbovali samostanski menihi to cerkev, ne da bi bili stalno v Fiumicellu stanovali. Ker je pa samostan premalno skibel za dušne potrebe te občine, zato je začelo ljudstvo svojega lastnega duhovnika zahtevati. Ker opat ni hotel tega dovoliti, so se začeli kmetje upirati in neso hoteli plačevati samostanu kvarteža. Tedaj pa odjenja opat Odorlik (Ulrik) in dovoli 5. januarja 1346 v ljudsko zahtevanje ter postavi samostanskega vikarja pri cerkvi sv. Kancijana, ki je bajé stala blizu sedanje cerkve sv. Lovrenca. Opat je izročil vikarju oblast čez druge cerkve v bližnji okolici in mu prepustil „kvartež“ za njegove potrebščine. (Kociančič, Folium periodicum Archidiececes Goriensis, 1880).

Ker je veljava in mogočnost belinjske opatijske vedno bolj pešala, zato se ni mogla ustavljati prevzetim zahtevam devinskih grofov. Ti so bili v drugi polovici XIV. stoletja na vrhuncu svoje slave in moči. Odtegnili so se bili podložnosti akvilejskih patrijarhov in podali pod gospostvo avstrijskih vojvod (l. 1366). V zavesti svoje slave zahtevali so od belinjskega opata, naj jih prizna kot odvetnike ne le Sv. Ivana, nego vseh samostanskih posestev. In zares, opat Matija della Torre pripozni 24. junija 1366 (na dan svetoivanskega sajma) grda Hugona VI. in njegove dediče kot „rojene in dedne odvetnike vse belinjske opatijske“ (Pichler, o. c. pg. 222).

Kako zelo je bila propadla belinjska opatijska priča nam to, da jo je l. 1389 papež Bonifacij IX. združil z videmskim samostanom celestincev. Malo časa pozneje pa izreči isti papež belinjsko opatijsko kot komendo kanonikov in pozneje kardinalu Jakopinu del Torso. Ali temu je zelo nasprotoval tedanji patrijarh Antonio Panciera in mu ni pustil mirno uživati opatijskih dohodkov. To je porabil devinski oskrbnik Nikolaj

Dopisi.

Z Vipavskega, 25. aprila. — (Opomin, svet.)

Ko se je po časnikih razglasilo, da bode deželni zbor kranjski razpuščen, začeli so nekateri gospodje vipavski na to delati, da bi sedanjega mnogozaslužnega in obče spoštovanega našega poslanca razupili in ga spodrinili. Da bi pa lajše namen dosegli, sklicali so župansko sejo, v kateri so hoteli vodo na svoj malin napeljati, kar pa dozda, čast županom, nij se jim še posrečilo. Res je, da nekateri gg. župani in volilci omahujejo vsled vpiiva nekega g. župana vipavske okolice, ali nadejati se je, da ne bodo poslušali sladkih besed častilakomnih oseb in da bodo volili moža, kateri je iz naroda. Vi gg. župani in volilci dobro veste, kdo se vam za poslanca vsiljuje; ali cela dolina upa in nadeja se, da bote na noge stopili in da vašim nasprotnikom koj v začetku posvetite domov tako, da ne bodo več želeli za poslanca kandidirati, za katerega sploh še sposobni niso. Mislimo in upamo, da pošljete vse, kar diši po „nemškem ričeti“ čez Nanos proti severu, kar pa po „polenti“, čez Hu-

belj proti blaženi Italiji. Vaša dolžnost je, gg. župani, da stopate pošteno naprej, previdno, po željah občin in da se ne pustite voditi strastnim ljudem. Bodite složni in edini, ker „v edinosti je moč“, — ali ne v vipavski Volite moža iz vaše sredine, kateri pozna vaše težnje in žulje, da se bode lahko za vas potegoval, vaše pravice tirjal in branil, katere imamo dozda, žalibog, še le na papirji; moža, kateri dela za vero, dom, cesarja, kateri dela po načelih kerščanske vere v prid svojega zapuščene naroda in kateri je zvesto udan presvitli cesarski hiši. Takega moža in poštenjaka pokazal se je velecenjeni in vrli dose-danji naš poslanec, na katerega s ponosom gledajo vsi zavedni in narodni Vipavci.

Da pridete, gg. župani, lagje do svojega cilja in da prej pozveste, kako bo mogoče bornemu narodu pomagati, združite se in osnujte „shode županov“ in ne glejte na to ali vam kedo vaših kolegov nasprotuje; ljulika se najde med najboljšim in najčistejšim žitom. Poglejte samo na shode ljubljanskih županov, kakšne uspehe imajo. Oni hočejo pozdigniti slovenski jezik do spoštovanja pri uradih, vpeljati v svoje pisarne, in to svrhu imejte tudi vi, gg. župani, pred očmi, da pokažete s tem činom in postopanjem, da ste odločni in zavedni zastopniki povsem slovenskih občin in pravi sinovi majke Slave. Na noge toraj, vipavski župani!

Otelca, 23. aprila.—Prav ustregla nam je „Soča“, ki je v št. 13. objavila Franceta Županovega spis, ki naše tužno stanje natančno in resnično opisuje, kakor tudi da je sprejela dopis Franca Ivankina, ki popisuje, kake pomoči smo Gorjani potrebni. Redno šolo bomo torej imeli? Mi se je bojimo! S strahom in trepetom jo pričakujemo. In naš strah je opravičen. A nikdo naj ne misli, da smo naprotniki šoli ali omiki. Bog nas varuj tega; spoznavamo prav dobro potrebo šol in korist omike; zato imamo šolo pri nas, odkar jo je bil vpeljal č. g. Anton Božič, naš bivši vikar, in otroci se v nji tako dobro učijo, da je rekel neki gospod, ki je iz lastne skušnje poznal redno šolo nekje drugod in je potem našo neredno šolo obiskal, te le besede: Gorski otroci s svojo šolo za silo znajo dvakrat toliko, ko ona redna (in vse hvale vredna) šola, katero sem natanko poznal. To niso besede gorskega moža, ampak nekega gospoda, kateremu ni treba, da bi se Gorjanom prilizoval; vsakdo naj jih sodi, kakor hoče. Šoli in omiki tore nismo nasprotni, bojimo se le redne šole, ki je pri nas nemogoča. V naši občini bi se dala vpeljati k večjemu pol dneva šola, katero dovoljuje najnovejša šolska postava, kakor pišejo časniki, in še ta bi morala imeti počitnice vse poletne mesece, ki so pri nas 3 ali 4. Na Italijanskem imajo še srednje in na Nemškem visoke šole 3—4 mesece počitnic; zakaj bi jih pri nas, kjer so potrebne, ne imela ljudska šola? Šolske oblasti naj namreč pomislijo, da Gorjani nimamo samo glav, ampak tudi želodce, za katere nam je skrbeti. Naš svet je pa tak, da poleti ne dá živeža, ako mu ga tudi otroci ne izsiljujejo. Dajte nam jest, potem pojdemo vsi v šolo, stari in mladi; tega pa ne zahtevajte od nas, da naj hodimo v šolo in naše

Taurincher. Med tem so bili namreč 1391—1399 vsi možki Devinci pomrli in nasledili so jih avstrijski grofi Walsee. Oni pa neso stanovali v Devinu, nego držali so tam le svoje oskrbnike. Taurincher je bil sklenil tudi dohodke svetoivanskega sajma belinjski opatiji odvzeti. Ta sajm je trajal šest dni, tri dni pred in tri po prazniku sv. Ivana Krstitelja. Trgovci, ki so pripeljali konje na ta sajm, morali so plačati mitnino in drugi, ki so različno blago prodajali, „stojno“ na trgu ali pa najemuino za prodajalske kolibe. V cerkvi pa je pobožno ljudstvo metalo na altar kot dar zlat, sreber in bakren denar, vsak po svojem premoženju. Vse te dohodke in celo na altari darovan denar dal je Taurincher l. 1404 pobrati in v Devin odnesti. Soper to se je pritožil kanonik Torso do papeža v Rim. Ta naroči svojemu poslancu Bertrandu de Arnassanc, naj pokliče oskrbnika na odgovor. Ali ta ni pustil nobenega v devinski grad in se ni hotel opravičiti. Od zdaj naprej so devinski gospodje vsako leto pobirali mitnino od blaga za svetoivanski sajm; stojno pa in cerkvene darove so pustili belinjskemu samostanu (in njegovim naslednikom). Tako zelo propadla je bila tore nekdanj slavna belinjska opatijska. Ne smemo se tedaj čuditi, ako je oglejski patrijarh sklenil, to opatijsko zatreti in jo z vsemi njenimi dohodki, posestvi in pravicami združiti z oglejskim stolnim kapitulom. Papež Nikolaj pritrđi 12. julija 1453 temu sklepu in belinjska opatijska je popolnoma prenehala. Na njeno mesto je stopil oglejski kapitul ter je prevzel vsa njena posestva, pa tudi dolžnosti za oskrbovanje podložnih cerkva. Ob jednom pa je podedoval oglejski kapitul tudi staro pravdo z Devinci in njenimi nasledniki (Walsee, cesar Friderik III., Hofferji in Thurni. Primeri: Joppi, Dell'abazia di St. Martino della Beligna, Udine 1867, in Kociančič, Folium periodicum archid. Gorit. 1877, št. 12).

t. m. logar Volk na lokvanski strani, pogodivši ga prav v čelo. Grdogleda zver je tehtala 70 starih liher in je še tistega jutra zaklala tri srne. Vsega ugonobil je blizu sto srn. Nekaj časa je bil nekam izginil in gozdnarji so vže mislili, da je požrl kako ostrupljeno vado in da se je vsled tega kje iztegnil. Ali požeruh je šel samo malo po svetu pogledat in poskusit, kakó se drugod živi, pa bržčas se mu je zdelo, da ima Trnovska srnina boljšo slast in da se tu živi z manjšim trudom. Povrnit se je v svojo nesrečo. Zadelo ga je zaslužena kazen iz roke njegovega imenjaka.

Neimenovan rodoljub iz Rifemberga je poslal 15 gld. za ustanovo otroškega vrta in 5 gld. za zastavo podpornemu društvu. Slava takemu možu! pa veliko posnemalec.

Deželni šolski svet goriški je imel pretekli ponedeljek sejo, v kateri se je obravnavala peticija deželnega zbora goriškega in prošnja političnega društva „Sloga“ za vpeljavo maternega, to je: slovenskega in italijanskega kot učnega jezika na goriških srednjih šolah. Ker se Slovenci in Italijani vjemamo v spoznanji, da je taka preuredba potrebna, in ker je tudi nemški šolniki deloma priznavajo, se je splošno pričakovalo (tudi na strani naših narodnih nasprotnikov), da ta seja določi kaj v prid goriških narodov.

Podmelce, 16. aprila. — Z današnjim dnevom se je nastavila pri nas od c. k. poštnega vodstva v Trstu dovoljena pisemska nabiralnica (Briefkasten). Imeli bomo tudi, kakor nam priča lepa tabla: „Prodajanje c. k. pisemskih znamk (mark) in poštnih vrednostnic,“ vse za pisma in pošto potrebne reči kar tukaj pri rokah. — To je gotovo koristna naredba, za katero smo hvaležni c. k. poštnemu vodstvu v Trstu.

Moč ljubezni. V Bitežih nad Grgarjem je trkal pretekli teden v noči od nedelje do ponedeljka neki mladenec na vrata deklice, ki je prebivala sama v neki hiši. Ker trdočrtna ni hotela uslišati njegove prošnje, da bi mu odprla, jej je hišo zažgal, ki je popolnoma pogorela. Hudobneža so odpeljali v Kanal, kjer premišljuje moč ljubezni v okrajni ječi.

V Podlaki, nad Batami je neki mož, ki se je bil v hišo priženil, pogosto tožil, da mu tašča in žena premalo soliti. Veliki teden se je možu spet enkrat zdelo, da je njegova kaša premalo slana. Ker niso imeli doma soli, je šel mož k sosedu po njo na posodo. Med tem, ko je hodil, sti polomili žena in tašča glavice žveplenkam, sti stolkli nekoliko stekla in sti vse v kup zamešali v možovo jed. Ko se mož s soljo povrne, osoli in je naprej. Kmalu začne čutiti velike bolečine v želodcu, na kar začne iz sebe metati in se reši tako smrti. Surovi ženski sti zaprti v kanalski okrajni ječi.

Naši bratje Kranjci se oglašajo za to, da bi se prenesla nadškofija iz Gorice v Ljubljano, tako da bi bil goriški škof le navaden škof, ne pa viši škof, kakor do zdaj. Prepričani smo, da njih želja se ne uresniči, ampak da Gorica ohrani svojo zgodovinsko vrteno pravico.

Fizika za nižje razrede srednjih šol, katero je spisal Andrej Senekovič, profesor v Ljubljani, je prišla te dni na svetlo. Prihodnjic kaj več o njej.

V Ljubljani se je odprla dan sv. Jurija, 24. t. m., „Katoliška tiskarna“, ki je še tisti dan natisnila 48. številko letošnjega „Slovenca“. Ta je v Ljubljani že šesta tiskarna, ki deluje za blagor slovenskega naroda.

„Narodne biblioteke“, ki izhaja pri J. Kraju v Novem mestu, je izšel ravnokar 3. snopič, obsegajoč tretje bukvice „Kranjske Obelice“. V Gorici se nahaja pri Wokulatn, Pallichu in drugod po 15 kr. Jako nizka cena omogoči, da si jo lahko vsakdo kupi.

Slovenska Matica naznanja svojim udom. Po pravilih Slov. Maticе plačujejo družniki v prvi polovici vsakega leta naprej, da se njih imena natisnejo v imeniku in da prejmejo potem knjige. V treh, štirih mesecih bode Matica razpošiljala svoje knjige za l. 1882. in 1883. skueaj in tako nadomesti, kar je doslej zamudila; zahteva se pa, da tudi njeni udje storijo svojo dolžnost, in sklenjeno je, da „spomenika“ ne dobí, kdor ni plačal že za leto 1883. Da se torej imenik prav sestavi in knjige oddájo le resničnim družbenikom, presijo se po tej javni poti ter vabijo poverjeniki in drugi, naj pošljejo svoje doneske za leto 1882, pa tudi za leto 1883. vsaj do 15. junija t. l., da Matica dospé tako do svojega pravega reda,

Vodstvo plinove tovarne o-bečuje dar 10 gld. tistemu, ki mu naznani osebo, katera se že zdavna kratkočasi s poškodovanjem javnih plinovitih in petroljnih svetilnic.

„Lurški majnik in molitvenik.“

Molitvena knjiga, obsegajoča šmarnice, jutranjo in večerno molitev, sv. mašo, spovedne in obhajilne molitve, litanije vseh svetnikov in Matere Božje, križev pot. Po pošti poslana stanejo: v polusnju 1 gld., v usnju 1 gl. 10 kr., z zlato obrezo 1 gld. 30 kr.

FRANJO MAREŠIČ,
P. Šentvid pri Ljubljani.

Zaloga in izdelovanje vsako vrstne	OBLEKE	vsakega stanu za duhovne, civiliste in vojake.
Dobiva se obleka po najnižji ceni.		
Cela obleka	od 8 gl. do 35 gl.	
Zgornja suknja	8 " " 35 "	
Črna obleka	16 " " 30 "	
Salonska obleka	22 " " 45 "	
P. n. Gospodí		
se toplo priporoča za točno in pošteno postrežbo in tudi za izvršitev obleke v 12 urah.		
M. POBERAJ		
na Travniku, h. št. 12. I. nadstropje.		

Ljudi in blago spravlja
v
A M E R I K O
najbolje in najceneje
ARNOLD REIF, na Dunaji,
I. Kolowratring, Pestalozzigasse 1.

Pasi kilovim najnovejše sestave, prav pripravni in trdni **VLAUNI, BREZ SNETI**, kakor tudi vsake vrste obveze, pasovi za človeka, angl. in franc. nogovice proti krčm, najnovejši pasovi za nosilce, vse ranocelne priprave iz gume in vse potrebščine za bolnike.
O. NEUPERT, prej J. G. ZIEGER,
Dunaj, Trattnerhofu. Zaloga vseh pariških posebnostij. Razpošilja hitro in molče proti povzetju.

TISKANE OLJNE PODOBE,
okvirji in ogledala
se kupijo ceno in dobro le neposredno v tovarni
Gustav-a Kerstan-a,
na Dunaji, II. Körnergasse 1.
Zapisniki in ceniki brezplačno in poštine prosti.

Bergerjevo medicinsko
MILO IZ SMOLE (THEERSEIFE)
Priporočeno po medic. strokovnjakih, rabi se skoro v vseh evropskih državah s sijajnim vspehom proti vsakovrstni nečistosti na polti, sosebno proti kroničnim in luskinastim lišajem, hramam, nalezljivim hramam, proti rudečemu nosu, ozebljimi, potenju nog, prhljaju na glavi in bradi. — Bergerjevo milo iz smole ima 40% smole iz lesa, in se bistveno razločuje od vseh drugih smol, ki se prodajajo. — Da se prekanjanju izogneš, zahtevaj določno Bergerjevo milo iz smole in glej na znani zavitek. V dolgih in hudih poltnih boleznih rabi se z vspehom na mestu mila iz smole Bergerjevo med smolnato-žvepleno milo; kdor bi hotel imeti rajši to, naj zahteva edino Bergerjevo smolnato žvepleno milo, ker zunanja ponarejanja so brezvspešni izdelki. — Kot neostro milo iz smole za odstranjenje nečistostij na polti, zoper hrasto na polti in glavi otrok, kakor kot neprekosljivo kosmetsko milo za vmiivanje in kopanje za vsakdanje rabo rabi:
Bergerjevo glicerina. milo iz smole, ki ima 35% glicerine in je fino perfumano.
Cena za komad vsake vrste 35 kr. z brošuro vred.
Glavni razpošiljavec: lekarnar G. Hell v Opavu.
Glavna zaloga za Gorico pri gg. lekarnarji F. Cristofoletti (Zanetti) in A. Franzoni.

ZALOGA
Ž V E P L A
prav drobno zmetega v mehničnem parnem mlinu v Moši.

Naše žveplo dala sva pred letom kemično preiskavati po gosp. dr. Francu König-u, profesorji na deželni kmetijski šoli v Gorici, kateri je našel, da je prav čisto in brez vsakoršne si bodi primesi.

Ker je zdaj uže povsod pripoznano, da je žveplo — seveda čisto in prav drobno zmeto — edini izdatni pomoček zoper tertno bolezen, priporočava prav gorko vsem tertorejcem, naj se ž njim o pravem času preskrbé, ter naju počasté sè svojimi naročili; gotovi naj bodo, da jim prav vestno in dobro ustrezéva.

Zalogo žvepla bova imela razun v Podgori in v parnem mlinu v Moši tudi v Gorici v prodajalnici gosp. Jožefa Modolo v Magistratni ulici, v drogeriji gosp. Gašperja Ghitter-ja v Raštelu in v Vipolžah pri g. Ivanu Prinčiču. — Blago, dasi izvrstno, bo po znižani ceni. Kdor sproti plača, dobi 2 od sto odbitka.

Brata Kocjančič-a
Podgora-Moša.

KLINGL & BAUMANN NA DUNAJ
! Dalnogled !
— (Nov optični orod za v žep.) —
za pohajáče, gorske prebivalce in na deželi itd.
kaže na 3—4 ure daljave čisto in različno.
Ta novo iznajdeni dalnogled obstoji iz 2 optičnih leč, ki se dajo pripet na katero koli palico itd. in so razmerno veliko večega uspeha ko navadni dalnogledi, zato so si pridobili splošno hvalo in so pripravili vredni poselno za izlete na deželo itd. — Cene: —
Dalnogled [z običajnim] za v žep gld. 1.25. finejši gld. 1.75, najfinejši z večimi optičnimi lecmi 2.50.
Težomer, gotov in zanesljiv kazalec vremena gld. 2. — najfinejši izdelan, v popolnoma novi, krasni opravi gld. 2.75. —
Vinomer (araeometer), s katerim se hitro spozna, ali je vino boljše ali slabše vrste, 90 kr. —
Mlekomer. Novi, patentirani orod za pregledavanje mleka, kako je, gld. 1.75.
Gorkomer (nove iznajdba) za kopeli, za tople in mrzle posebno za otročje kopeli 75 kr. do gld. 1.50.
Mali izjemno fini povečalniki za v žep z odlično rabiljnostjo po 45 kr., 75 kr., večji po 3 gld. do 4.50, 6.50.
Mali parniki na vreteno, popolno dobro izvršeni, promakljivi s parom, da se lahko vozijo v kateri koli vodi gld. 3.50 do 6.12.
Op. Poduk o rabi se pridene brezplačno vsakemu kosu.
Razpodajalce v veliki meri se pustijo tovarne cene.
Pošiljatev proti poštnemu povzetju „se dobivajo le neposredno“ od
Klingl-a & Baumann-a na Dunaji, Tegethofstrasse, št. 3.
Novi, ilustrirani ceniki s čez 200 krasnimi ilustracijami „največih novostij“ se pošljejo proti poslanim 15 kr. [v markah] „prosti poštnine!“

Francosko žganje s soljo
(Eau de vie de France) Franzbrantwein mit Salz
napravljen pod nadzorstvom po izvirnem predpisu iznajdnika Viljema Lee-ja
G. CRISTOFOLETTI
To zdravilo, katero sem „az napravil, pomaga brž, prej kot katero drugo, proti zuvanjemu in notranjemu vnetju opeklinam in speklinam, proti novim napadom, naduhi, rakom, dristi, natoku krvi v glavo za obvarovanje zobov, proti otiski, dissenteriji, bolečinam, na obrazu, v ušesih, v glavi, zlati šili, mrzlici, ozebkom, putiki, neprebravnosti, bolečinam na jetrih, na očeh, zastarelim ranam, vpičenju osnemu in mušičnemu skrajaku, kurdeju, žovam in omotici.
Veliko spričeval imamo, ki potrjujejo moč tega izvrstnega zdravila.
V 70. letu svoje starosti sem si popolnem ozdravil prste na rokah s francoskim žganjem in soljo.
G. Senitsky, c. k. finančni komisar l. r.
Z Vašim francoskim žganjem s soljo sem dosegel najboljše vspehe, za katere se Vam neskončno zahvaljujem.
Alojz Klobučar, župnik in dekan v pokoji.
Prodaja se v izvirnih boteljkah po 40 kr. samo pri G. Cristofoletti-ji, lekarju in c. k. dvornem priskrbniku v Gorici, na Travniku 14. pri škofiji.